

Jerzy Adamczyk

Podmiot błogosławieństw : próba wykładni obowiązujących przepisów

---

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 53/1-2, 61-77

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

KS. JERZY ADAMCZYK

PODMIOT BŁOGOSŁAWIEŃSTW. PRÓBA WYKŁADNI OBOWIĄZUJĄCYCH PRZEPISÓW

Treść: Wstęp. – 1. Prawo katolików do otrzymania błogosławieństw. – 2. Katechumeni jako podmiot błogosławieństw. – 3. Możliwość udzielania błogosławieństw niekatolikom. – 4. Podlegający sankcjom kościelnym oraz inni pozostający w konflikcie z prawem kanonicznym. – Zakończenie.

Wstęp

Podobnie jak życie człowieka rozwija się i manifestuje w różnych formach, tak również dzieje się w dziedzinie sakramentalnej ekonomii Kościoła. Choć podstawowymi i istotnymi funkcjami urzeczywistniania się Kościoła są sakramenty, to jednak nie wyczerpują one całego bogactwa sakramentalnej działalności Mistycznego Ciała¹. Pozasakramentalne formy zbawczej aktywności Kościoła nazywają się sakramentaliami. Stąd część II księgi IV Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 r. poświęcona pozostałym aktom kultu Bożego, w tytule I (kan. 1166-1172) zawiera regulacje prawne dotyczące sakramentaliów.

Sobór Watykański II w Konstytucji o liturgii świętej *Sacrosanctum Concilium* podaje definicję sakramentaliów. „Święta Matka Kościół ustanowił ponadto sakramentalia. Są to święte znaki, które na podobieństwo sakramentów wskazują przede wszystkim na duchowe do-

---

¹ Por. B. N a d o l s k i, *Liturgika. Sakramenty, sakramentalia, błogosławieństwa*, t. 3, Poznań 1992, s. 217; II Polski Synod Plenarny przypomina: „Sakramenty święte nie wyczerpują całego bogactwa liturgicznej działalności Kościoła. Inne święte znaki, w których urzeczywistnia on i świętuje Tajemnicę Chrystusa, noszą nazwę sakramentaliów” (II Polski Synod Plenarny (1991-1999), Poznań 2001 st. 43, s. 197), (odtąd: II PSP).

bra osiągnąć dzięki wstawiennictwu Kościoła. Przygotowują one ludzi do przyjęcia właściwego skutku sakramentów i uświęcają różne okoliczności życia². Natomiast II Polski Synod Plenarny przypomina: „Sakramentalia zostały ustanowione przez Kościół w celu przygotowania do przyjęcia sakramentów, uświęcenia pewnych stanów i posług oraz rozmaitych okoliczności życia chrześcijańskiego, a także symboli religijnych, miejsc i przedmiotów codziennego użytku³”.

Sakramentalia są więc świętymi znakami, które, albo są związane z pewnymi rzeczami (np. z wodą święconą, świecą, krzyżem, obrazem, kadzidłem), albo z pewnymi czynnościami (np. różne formy poświęceń i błogosławieństw, znak krzyża, adoracja krzyża). Przez modlitwę Kościoła powodują one określone skutki duchowe (np. większą pobożność, pogłębioną wiarę) lub doczesne (np. chronią przed chorobą, klęskami żywiołowymi). Trzeba dodać, że skutki duchowe osiągnąć są bezpośrednio przez określoną czynność (np. błogosławieństwo biskupa), jak również pośrednio przez użycie rzeczy poświęconej (np. szkaplerza). Sakramentalia dzielą się na: konsekracje (por. kan. 1169 § 1), dedykacje (poświęcenia, por. kan. 1169 § 1, 1171) i błogosławieństwa (por. kan. 1169 § 2-3, 1170-1171)⁴.

Przedmiotem niniejszego przedłożenia jest kwestia podmiotu błogosławieństw, którą normuje przede wszystkim kan. 1170 KPK, jak również inne przepisy obowiązującego zbioru prawa. Podjęcie tego tematu jest uzasadnione tym, iż celebrowanie błogosławieństw zajmuje szczególne miejsce wśród sakramentaliów ustanowionych przez Kościół, dla duchowego dobra Ludu Bożego, katechumenów, a nawet niekatolików i uświęcenia różnych okoliczności ludzkiego życia.

---

² Sobór Watykański II, Konstytucja o liturgii świętej *Sacrosanctum Concilium* (nr 60), w: Sobór Watykański II. Konstytucje, dekrety, deklaracje. Tekst polski. Nowe tłumaczenie, Poznań 2002, s. 48-78, (odtąd: KL); por. H. Reinhardt, *Heiligungssamt: Sakramentalien*, w: Münsterischer Kommentar zum Codex Iuris Canonici, t. 4, pod. red. K. Lüdicke, Essen 1988-2001, kan. 1166 nr 1. Autor określa sakramentalia jako „małe sakramenty” (kleine Sakramente).

³ II PSP st. 43, s. 198.

⁴ Por. F. Przystała, *Pozostałe akty kultu Bożego*, w: Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku, t. 3, Lublin 1986, s. 359-360; H. Reinhardt, *Heiligungssamt: Sakramentalien*, dz. cyt., kan. 1166 nr 2.

1. Prawo katolików do otrzymania błogosławieństw

Kan. 1170 aktualnego Kodeksu Prawa Kanonicznego postanawia, że błogosławieństwa powinny być udzielane przede wszystkim katolikom. W normie tej prawodawca gwarantuje katolikom prawo do otrzymania od kompetentnych szafarzy błogosławieństw.

Powstaje więc pytanie: kogo należy rozumieć pod nazwą „katolicy”? J. Krukowski zauważa, że „Na oznaczenie tytułu części pierwszej księgi drugiej KPK 83 ustawodawca posłużył się terminem «christifideles», będącym synonimem terminu «christiani – chrześcijanie», którym na oznaczenie wyznawców Chrystusa posługiwano się już w czasach apostoelskich (Dz 11, 26; 26, 28). Termin ten składa się z dwóch członów: «christi» i «fideles». Natomiast polski termin „wierni”, jakiego użyto w pierwszej wersji oficjalnego tłumaczenia KPK (1984 r.), jest odpowiednikiem tylko drugiego członu terminu łacińskiego «christifideles». Termin ten jest nieprecyzyjny, gdyż jego desygnatami mogą być nie tylko «wierni chrześcijanie», ale również «wierni muzułmanie», «wierni wyznawcy judaizmu»⁵. Dla uniknięcia wieloznaczności należy na oznaczenie łacińskiej nazwy „christifideles” przyjąć wyraz „chrześcijanie”, którego swoim zakresem obejmuje wszystkich ochrzczonych⁶.

A. Grath przypomina, że termin „wierni chrześcijanie” był przedmiotem dyskusji w trakcie rewizji Kodeksu. Pojawiało się pytanie: czy pojęcie „wierni chrześcijanie” odnosi się do wszystkich osób ochrzczonych, czy tylko do katolików? Ostatecznie zdecydowano, że podczas, gdy teologiczny termin „wierni chrześcijanie” obejmuje wszystkich ochrzczonych, nawet tych nie mających pełnej wspólnoty z Kościołem katolickim, to w kan. 204 § 1 i w Kodeksie, „christifideles” odnosi się tylko do będących w pełnej wspólnoty z Kościołem katolickim⁷.

Wspomniany kan. 204 § 1 stwierdza: „Wiernymi są ci, którzy przez chrzest wszczępieni w Chrystusa, zostali ukonstytuowani Ludem

⁵ *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego*. T. 2. Ks. II (1). Lud Boży, pod red. J. K r u k o w s k i e g o, Poznań 2005, s. 15; tenże, *Definicja chrześcijan. Komentarz do kanonu 204 nowego KPK*, *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 33 (1986) z. 5, s. 29.

⁶ Por. J. K r u k o w s k i, *Definicja chrześcijan*, dz. cyt., s. 29.

⁷ *Komentarz do kan. 204-367*, w: *The canon law letter and spirit a practical guide to the code of canon law*. Prepared by the canon law society of Great Britain and Ireland in association with The Canadian Canon Law Society, pod red. F. Morrissey, London 1999, s. 115; por. *Communicationes* 14 (1982), s. 157.

Bożym i stawszy się z tej racji na swój sposób uczestnikami kapłańskiego, prorockiego i królewskiego posłannictwa Chrystusa, zgodnie z własną każdego pozycją, są powołani do wypełniania misji, jaką Bóg powierzył pełnić Kościołowi w świecie”. Cytowany przepis ma charakter definicji doktrynalnej, w której zostały przedstawione w sposób syntetyczny skutki przyjęcia chrztu św. Bowiem „Przez chrzest człowiek zostaje wcielony do Kościoła Chrystusowego i staje się w nim osobą, z obowiązkami i prawami” (kan. 96)⁸. Miano chrześcijanina nie jest więc tytułem czysto honorowym, lecz daje konkretne uprawnienia i nakłada obowiązki.

Należy jednak zauważyć, że choć do Kościoła powołani są wszyscy, którzy pozytywnie odpowiedzieli na zaproszenie Boże, przyjęli sakrament chrztu i prowadzą życie zgodne z wiarą, to nie wszyscy ochrzczeni i wierzący w Chrystusa w jednakowy sposób uczestniczą we wspólnocie Ludu Bożego.

Stąd jak stanowi kan. 205 „W pełnej wspólnocie Kościoła katolickiego pozostają tutaj na ziemi ci ochrzczeni, którzy w jego widzialnym organizmie łączą się z Chrystusem więzami wyznawania wiary, sakramentów i zwierzchnictwa kościelnego”⁹. Komentując ten przepis trzeba zaznaczyć, że do zachowania pełnej wspólnoty z Kościołem katolickim w doczesności konieczne jest zachowanie przez wiernych jednocześnie trzech warunków. Pierwszym jest wyznawanie wiary, tzn. przyjęcie aktem wiary boskiej i katolickiej (kan. 750 § 1) wszystkich prawd, które są zawarte w depozycie wiary i przekazywane przez nieomyłne Magisterium Kościoła jako objawione (kan. 749 § 1-2), oraz trwanie przy nich (kan. 750 § 2). Należy dodać, że Kongregacja Nauki Wiary w nocie z 29 czerwca 1998 r.¹⁰ wyjaśnia, że ten, kto neguje prawdy wiary katolickiej, sam stawia się poza pełną wspólnotą z Kościołem katolickim Prawodawca kościelny za przestępstwo he-

---

⁸ A. G r a t h, *Komentarz do kan. 204-367*, dz. cyt., s. 115.

⁹ Źródło kanonu znajduje się w doktrynie Soboru Watykańskiego II (Konstytucja dogmatyczna o Kościele *Lumen gentium* nr 14-15), gdzie jest wyjaśnione zagadnienie stopni albo płaszczyzn wspólnoty z Kościołem katolickim. Pierwotnie, kanon ten był przeznaczony do tego, by być częścią Prawa Fundamentalnego Kościoła, ale później Komisja zdecydowała się wcielić go do Kodeksu. Trzeba dodać, że kan. 205 jest doprecyzowaniem kan. 204 § 1.

¹⁰ AAS 90 (1998), s. 547.

rezji lub schizmy przewiduje karę ekskomuniki *latae sententiae* (kan. 1364 § 1)¹¹.

Drugim warunkiem trwania w pełnej wspólnoty Kościoła katolickiego jest węzeł sakramentów. Jest to zrozumiałe, gdyż sakramenty są dla całego Kościoła, należą do Bożego depozytu (kan. 841) i przyczyniają się do inicjowania, umacniania i manifestowania wspólnoty kościelnej (kan. 840).

Trzecim warunkiem są więzy zwierzchnictwa kościelnego. Wymaga to uznawania ustroju hierarchicznego Kościoła, czyli Biskupa Rzymu, jako następcy Piotra, Kolegium Biskupów, jako następcy Kolegium Apostołów i poszczególnych biskupów pozostających w łączności z Biskupem Rzymu, jako podstawą widzialnej jedności Kościołów partykularnych.

Wiernych, którzy pozostają w pełnej jedności z Kościołem Chrystusowym nazywamy katolikami. Zerwanie przez wiernych więzów pełnej jedności z Kościołem następuje przez apostazję, herezję lub schizmę (kan. 751)¹².

Ponieważ katolicy, a więc wierni, którzy pozostają w pełnej jedności z Kościołem Chrystusa od chwili chrztu posiadają jako osoby w Kościele określone uprawnienia (o ile nie przeszkadza sankcja nałożona zgodnie z przepisem prawa: kan. 96), mają więc prawo otrzymać od kompetentnych szafarzy błogosławieństwa, po myśli kan. 1170¹³. Jest to specyficzne prawo chrześcijańskie wynikające z inkorporacji w Kościół na mocy chrztu, nie znajdujące odpowiednika w zdolności naturalnej i w („świeckich”) prawach człowieka (np. prawo do wyja-

---

¹¹ Por. J. K r u k o w s k i, *Komentarz do kan. 205*, w: *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego*. T. 2. Ks. II (1). Lud Boży, dz. cyt., s. 18-19.

¹² Por. tamże, s. 19; by zaistniała herezja musi zachodzić uporczywe zaprzeczenie albo powątpiewanie w jakąś prawdę wiary boskiej i katolickiej, nie wystarczając natomiast wątpliwości albo trudności w wierze. Apostazja to zaparcie się całej wiary. Schizma ma miejsce wtedy, gdy niszczy się komunie z papieżem albo z innymi członkami Kościoła będącymi we wspólnoty z nim. Zgodnie z kan. 18 należy tłumaczyć ściśle wszystkie części kan. 751 (A. B e n l l o c h P o v e d a, *Komentarz do kan. 747-833*, w: *Código de Derecho Canónico*. Edición bilingüe, fuentes y comentarios de todos los cánones, pod red. A. Benlloch Poveda, Valencia 1993, s. 358).

¹³ Zob. M. P o m p e d d a, *Commento al Codice di Diritto Canonico*, pod red. P. Pinto, wyd. 2, Watykan 2001, s. 690.

wiania własnego zdania – kan. 212 § 4, do stowarzyszania się – kan. 215, do zawarcia małżeństwa – kan. 1058)¹⁴.

Otrzymanie błogosławieństw gwarantuje także kan. 213, który postanawia, że „Wierni mają prawo otrzymywać pomoce od swoich pasterzy z duchowych dóbr Kościoła, zwłaszcza zaś słowa Bożego i sakramentów”, a więc i błogosławieństwa¹⁵. Również przepis kan. 210 mówiący o obowiązku wszystkich wiernych (zgodnie z własną pozycją) starania się o prowadzenie życia świętego, jest potwierdzeniem tego uprawnienia, gdyż błogosławieństwa uświęcają człowieka i są środkiem uwielbienia Boga.

To prawo rodzi jednocześnie u kompetentnych ministrów błogosławieństw (kan. 1168-1169) obowiązek udzielenia wiernym tych środków zbawienia, jeśli właściwie o nie proszą, są odpowiednio przygotowani i prawo nie wzbrania im ich przyjmowania (por. kan. 843 § 1)¹⁶.

Prawo powszechne przewiduje jednak z okazji udzielania błogosławieństw składanie ofiar. Regulacji tej materii ma dokonać prawodawstwo partykularne. Kan. 1264 nr 2 postanawia bowiem: „Jeśli prawo czego innego nie zastrzega, do zebrania biskupów prowincji należy: określić ofiary składane z okazji udzielania sakramentów i sakramentaliów”¹⁷.

Jednakże podobnie jak przy szafarstwie sakramentów „Oprócz ofiar określonych przez kompetentną władzę kościelną, szafarz nie może domagać się niczego za udzielanie sakramentów, przy czym potrzebujący nie powinni być pozbawieni pomocy sakramentów z racji ubóstwa” (kan. 848, por. kan. 945 § 2). Tak więc ubóstwo nie może być przeszkodą do otrzymania błogosławieństwa od uprawnionego ministra.

---

¹⁴ Zob. R. S o b a n i s k i, *Znaczenie pojęcia osoby w kanonicznym porządku prawnym*, Prawo Kanoniczne 41 (1997) nr 3-4, s. 6-7.

¹⁵ Por. A. G r a t h, *Komentarz do kan. 204-367*, dz. cyt., s. 121-122; M. P o m p e d d a, *Commento al Codice*, dz. cyt., s. 690.

¹⁶ „Tak więc liturgia sakramentów i sakramentaliów sprawia, że prawie każde wydarzenie życia u wiernych odpowiednio usposobionych zostaje uświęcone przez łaskę, wpływającą z paschalnego misterium Męki, Śmierci i Zmartwychwstania Chrystusa, z którego czerpią moc wszystkie sakramenty i sakramentalia; prawie każde godziwe użycie rzeczy materialnych może zostać skierowane do uświęcenia człowieka i uwielbienia Boga” (KL nr 61).

¹⁷ Por. G. D a m m a c c o, *I beni temporalni nel diritto canonico*, Prawo Kanoniczne 43 (2000) nr 3-4, s. 308-309.

Należy dodać, że nad dyscypliną udzielania błogosławieństw ma czuwać biskup diecezjalny (por. kan. 392 § 2).

2. Katechumeni jako podmiot błogosławieństw

Kan. 1170 postanawia również, iż błogosławieństw można udzielać także katechumenom. Należy zauważyć, że prawo do otrzymania błogosławieństw obejmuje tylko katolików, ponieważ katechumenom daje się tylko możliwość ich otrzymania („można udzielać także katechumenom” – kan. 1170)¹⁸.

W kontekście powyższego uzasadnione jest pytanie: kto to jest katechumen? Szukając odpowiedzi na to pytanie należy stwierdzić, że katechumen to osoba nieochrzczona (dorosły lub dziecko w wieku szkolnym) pragnący zostać chrześcijaninem¹⁹. W pojęciu „katechumen” zawarte są dwa istotne komponenty, negatywny i pozytywny. Elementem negatywnym jest brak przyjęcia chrztu, a przez to brak podmiotowości prawnej w Kościele, jaką posiadają ludzie ochrzczeni (por. kan. 96). Elementem pozytywnym jest manifestacja przez człowieka, pod natchnieniem Ducha Świętego, swej intencji włączenia do Kościoła za pośrednictwem chrztu. Dlatego katechumeni, w odróżnieniu od pozostałych ludzi nieochrzczonych, tradycyjnie nazywanych „infideles”, są podmiotami określonych obowiązków i uprawnień w porządku kanonicznym (podmiotowość drugorzędna); dzięki temu Kościół traktuje ich „jak swoich”²⁰.

J. Krukowski twierdzi, że „Status katechumena można nabyć przez spełnienie dwóch warunków. 1) wyrażenia woli włączenia do Kościoła przez przyjęcie chrztu; 2) praktykowania wiary, nadziei i miłości, przez które katechumeni łączą się z Kościołem. Taka manifestacja woli przyjęcia chrztu rodzi skutki per se, tzn. nie jest konieczne formalne przyję-

---

¹⁸ Por. M. O l m o s O r t e g a, *Komentarz do kan. 1166-1190*, w: Código de Derecho Canónico. Edición bilingüe, fuentes y comentarios de todos los cánones, pod red. A. Benlloch Poveda, Valencia 1993, s. 532; M. M a d o n n a, *Lo statuto giuridico del catecumeno tra diritto universale e legislazione particolare*, Ius ecclesiae 17 (2005) nr 2, s. 448; M. P o m p e d d a, *Commento al Codice*, dz. cyt., s. 690.

¹⁹ Por. M. S i t a r z, *Słownik prawa kanonicznego*, Warszawa 2004, k. 91.

²⁰ Por. J. K r u k o w s k i, *Komentarz do kan. 205*, w: Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego. T. 2. Ks. II (1). Lud Boży, pod red. J. Krukowskiego, Poznań 2005, s. 20; A. G r a t h, *Komentarz do kan. 204-367*, dz. cyt., s. 117.

cie do katechumenatu za pośrednictwem ceremonii liturgicznych (por. kan. 206 § 1, por. kan. 788 § 1)²¹.

Mimo, że katechumeni nie są inkorporowani w Mistyczne Ciało Chrystusa przez przyjęcie chrztu, a tylko związani z Kościołem przez pragnienie chrztu, to jednak Kościół otacza ich szczególną troską i przyznaje im pewne prerogatywy, które są właściwe chrześcijanom. (por. kan. 206 § 2)²². M. Madonna jest zdania, powołując się na doktrynę poważnych kanonistów, że użycie wyrazu «prerogatywy», a nie «prawa», wskazuje na pewne wątpliwości ustawodawcy odnośnie podmiotowości prawnej katechumena, który, nie będąc jeszcze ochrzczony, nie może być uważany za «osobę w Kościele» zgodnie z dyspozycją kan. 96²³.

Jedną z konsekwencji tych szczególnych relacji katechumenów z Kościołem jest możliwość otrzymywania błogosławieństw (por. kan. 1170)²⁴. Jest to zrozumiałe, gdyż prawodawca, jako istotny warunek nabycia statusu katechumena żąda praktykowania życia wiary, nadziei i miłości, i prowadzenia życia zgodnego z Ewangelią, a takie życie istotnie wspierają błogosławieństwa, przygotowując katechumenów do przyjęcia właściwego skutku sakramentów inicjacji chrześcijańskiej (por. kan. 206).

O możliwości otrzymania błogosławieństw przez katechumenów pośrednio mówią dyspozycje o wprowadzaniu ich do udziału w świętych obrzędach (por. kan. 206 § 2), czy w liturgii (por. kan. 788 § 2).

Odnośnie bliższego określenia statusu prawnego katechumenów, czyli ich praw i obowiązków, KPK odsyła do prawa partykularnego. Kan. 788 § 3 postanawia: „Jest rzeczą Konferencji Episkopatu wydać postanowienia, regulujące odbywanie katechumenatu i określające obowiązki oraz uprawnienia katechumenów”²⁵. Z pewnością Konferencje

---

²¹ J. K r u k o w s k i, *Komentarz do kan. 206*, w: *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego*. T. 2. Ks. II (1). Lud Boży, dz. cyt., s. 20; por. A. G r a t h, *Komentarz do kan. 204-367*, dz. cyt., s. 117.

²² Por. tamże.

²³ *Lo statuto*, dz. cyt., s. 447-448.

²⁴ Por. A. G r a t h, *Komentarz do kan. 204-367*, dz. cyt., s. 117.

²⁵ Trzeba dodać, że Konferencja Biskupów jest zobligowana do sporządzenia statutu regulującego funkcjonowanie katechumenatu (por. A. C a s a r o l i, *Ai presidenti delle Conferenze Episcopali*, „Communications” 15 (1983) nr 2, s. 138); A. G r a t h **zauważa, że z powodu różnic w kulturze i we wpływie religii na społeczeństwo** pozostawiono Konferencji Biskupów wydać szczegółowe normy, co do dzia-

Biskupów wydadzą normy odnoszące się do kwestii otrzymywania przez katechumenów błogosławieństw.

M. Pompedda przypomina, że możliwość otrzymania przez katechumenów błogosławieństw, zależy od uznania ministra tych sakramentaliów²⁶. Z pewnością szafarz sakramentaliów powinien upewnić się odnośnie odpowiedniej dyspozycji proszących o benedykcje i zachować należytą roztropność.

3. Możliwość udzielania błogosławieństw niekatolikom

Analizowany kan. 1170, jako kolejną kategorię przyjmujących błogosławieństwa wylicza niekatolików. Prawodawca kodeksowy postanawia: „Błogosławieństw (...) można udzielać (...) nawet, jeśli nie ma zakazu Kościoła, również niekatolikom”. Należy zaznaczyć, że niekatolicy nie mają prawa otrzymania benedykcji, ale tylko możliwość²⁷. W przypadku niekatolików Kodeks zawiera jednak klauzulę: „jeśli nie ma zakazu Kościoła”.

B. Lean zauważa, iż godne uwagi jest opuszczenie przez promulgowany tekst KPK z 1983 r. frazy zawartej w kan. 1149 Kodeksu z 1917 r., która wskazywała cel, w świetle którego błogosławieństwa mogłyby być udzielane niekatolikom, mianowicie „by uzyskali światło wiary lub też wraz z nim zdrowie ciała”. Wbrew poważnej dyskusji w Papieskiej Komisji do Rewizji Kodeksu Prawa Kanonicznego przytoczony zwrot znajdował się jeszcze w schemacie KPK z 1982, który został przedłożony Ojcu Świętemu. Jego oczywiste, wyraźne opuszczenie przez legislatora jest jasną konsekwencją nauki Vaticanum II²⁸.

Kim są zatem niekatolicy? Kan. 205 postanawia „W pełnej wspólności Kościoła katolickiego pozostają tutaj na ziemi ci ochrzczeni, którzy w jego widzialnym organizmie łączą się z Chrystusem więzami wyznawania wiary, sakramentów i zwierzchnictwa kościelnego.

łałości i prerogatyw katechumenów (por. kan. 788 § 3); M. Madonna podaje aktualną listę Konferencji Biskupów, które uregulowały kwestię katechumenatu, uwzględniające różne warunki i okoliczności jego realizacji (*Lo statuto*, dz. cyt., s. 451).

²⁶ *Commento al Codice*, dz. cyt., s. 690.

²⁷ Por. tamże.

²⁸ *Komentarz do kan. 1166-1204*, w: *The canon law letter and spirit a practical guide to the code of canon law*. Prepared by the canon law society of Great Britain and Ireland in association with The Canadian Canon Law Society, pod red. F. Morrissey, London 1999, s. 663.

A więc niekatolicy to ci, którzy nie spełniają przynajmniej jednego z trzech warunków, od którego zależy pełna wspólnota z Kościołem katolickim. Bowiem zgodnie z kan. 205 KPK do zachowania pełnej wspólnoty z Kościołem tutaj na ziemi, konieczne jest zachowanie przez wiernych jednocześnie trzech warunków: wyznawanie wiary, tzn. przyjęcie aktem wiary boskiej i katolickiej (kan. 750 § 1) wszystkich prawd, które są zawarte w depozycie wiary i przekazywane przez nieomyłne Magisterium Kościoła jako objawione (kan. 749 §1-2), oraz trwanie przy nich (kan. 750 § 2), węzeł sakramentów oraz węzeł zwierzchnictwa kościelnego. Zerwanie przez wiernych więzów pełnej jedności z Kościołem następuje przez apostazję, herezję lub schizmę (kan. 751)²⁹.

Kogo zatem konkretnie obejmuje pojęcie „niekatolik”? Trzeba odpowiedzieć, że w zakres tego terminu wchodzi: członkowie Kościołów wschodnich nie mających pełnej wspólnoty z Kościołem katolickim, członkowie innych Kościołów (por. kan. 844 § 3), pozostali chrześcijanie, nie mający pełnej wspólnoty z Kościołem katolickim (por. kan. 844 § 4) oraz nieochrzczeni.

Tak więc niekatolicy mogą przyjąć błogosławieństwa warunkowo: „jeśli nie ma zakazu Kościoła”. Taki zakaz może być wydany przez prawo partykularne. *Obrzędy Błogosławieństw dostosowane do zwyczajów Diecezji Polskich* przypominają: „Jeśli błogosławieństwa mają być sprawowane na sposób wspólnotowy z udziałem braci odłączonych, w poszczególnych przypadkach należy przestrzegać norm wydanych przez ordynariusza miejsca”³⁰. Wydaje się, iż normy ordynariusza miejsca powinny domagać się odpowiedniej dyspozycji u przyjmujących benedykcje, wyrażenia wiary katolickiej tyżące się błogosławieństw oraz konieczności oddalenia niebezpieczeństwa błędu lub indyferentyzmu (por. kan. 844), jak również koniecznej roztropności przy szafarstwie benedykcji, aby uniknąć skandalu czy zdziwienia. We *Wprowadzeniu teologicznym i pastoralnym* do „Księgi błogosławieństw” znajduje się zapis: „sprawowanie błogosławieństw winno się zawsze odbywać pod

---

²⁹ J. K r u k o w s k i, *Komentarz do kan. 205*, w: *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego*. T. 2. Ks. II (1). Lud Boży, pod red. J. Krukowskiego, Poznań 2005, s. 18-19.

³⁰ *Obrzędy Błogosławieństw dostosowane do zwyczajów Diecezji Polskich*, Wprowadzenie teologiczne i pastoralne, nr 31, Katowice 1994, (odtąd: OB); por. M. P o m p e d d a, *Commento al Codice*, dz. cyt., s. 690.

kontrolą duszpasterską, zwłaszcza wtedy, gdy przewiduje się niebezpieczeństwo zdziwienia u wiernych lub u innych ludzi³¹.

Dlaczego prawodawca kodeksowy daje możliwość udzielania akatolikom błogosławieństw? Odpowiada B. Lean: „ponieważ są dziećmi Boga, których Zbawiciel przyszedł odkupić³²”.

4. Podlegający sankcjom kościelnym oraz inni pozostający w konflikcie z prawem kanonicznym

Troska Kościoła o salus animarum jest motywem do udzielania błogosławieństw nawet podlegający sankcjom kościelnym oraz innym, którzy weszli w konflikt z prawem kanonicznym.

Kościelne prawo karne przewiduje następujące kary kanoniczne: kary poprawcze czyli cenzury (ekskomunika, interdikt, suspensa), kary ekspiacyjne (pozbawienie władzy, urzędu, zadania, prawa, przywileju, uprawnienia, łaski, tytułu, odznaczenia, nawet czysto honorowego, jak również wydalenie ze stanu duchownego) oraz środki karne (upomnienie, nagana, pokuta wymierzona w zakresie wewnętrznym).

Gdy idzie o ekskomunikę, to należy ona do cenzur, czyli kar poprawczych. Kary te człowieka ochrzczonego, występnego i opornego względem ustawy lub nakazu pozbawiają niektórych dóbr duchowych lub związanych z duchowymi dopóty, dopóki ten po zaprzestaniu oporu, nie zostanie od nich uwolniony³³. Ekskomunika to najcięższa kara kościelna polegająca na wyłączeniu ochrzczonego ze współuczestnictwa z wiernymi. Kan. 2257 § 1 KPK z 1917 r. podaje następującą definicję ekskomuniki: jest to „kara poprawcza wykluczająca ochrzczonego ze współuczestnictwa z wiernymi i sprowadzająca prawem określone skutki, które są nierozdzielne³⁴”. Owo wykluczenie ochrzczonego ze współuczestnictwa z wiernymi pozostaje jednak w pewnych granicach. M. Mosconi przypomina, że wprawdzie złamanie komunii

³¹ OB nr 13; por. M. P o m p e d d a, *Commento al Codice*, dz. cyt., s. 690.

³² *Komentarz do kan. 1166-1204*, w: *The canon law letter and spirit a practical guide to the code of canon law*. Prepared by the canon law society of Great Britain and Ireland in association with The Canadian Canon Law Society, pod red. F. Morrissey, London 1999, s. 663.

³³ Por. T. P a w l u k, *Prawo kanoniczne według Kodeksu Jana Pawła II. Doczesne dobra Kościoła. Sankcje w Kościele. Procesy*, t. 4, Olsztyn 1990, s. 90.

³⁴ Por. J. K r u k o w s k i, *Sankcje w Kościele. Część ogólna*, w: *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku*, t. 4, Lublin 1987, s. 164-165.

z wiernymi jest konsekwencją grzechu, ale ocalona zostaje oczywiście podstawowa przynależność chrześcijańska do Kościoła zbudowana na chrzcie³⁵. Tak więc delikwent nie jest kompletnie wyłączony z Ludu Bożego. Pozbawiony jest natomiast korzystania z niektórych dóbr duchowych lub związanych z duchowymi.

Nowy Kodeks nie podaje definicji omawianej kary, ale wylicza tak-satywnie skutki ekskomuniki z rozróżnieniem ich w zależności od tego, czy ekskomunika jest *latae sententiae* przed wyrokiem lub dekretem deklaratoryjnym, czy też jest *ferendae sententiae* albo *latae sententiae* po wyroku lub dekrete deklaratoryjnym.

Gdy chodzi o problem przyjmowania błogosławieństw to prawodawca postanawia, że w przypadku ekskomuniki nie stwierdzonej kanonicznie³⁶ przestępca może przyjmować sakramentalia, a więc i błogosławieństwa (por. kan. 1331 § 1 nr 2)³⁷. Również po wyroku lub dekrete stwierdzającym lub wymierzającym karę ekskomunikowanemu nie zabrania się przyjmować sakramentaliów (zob. kan. 1331 § 2).

Także interdikt (będący jakby częścią ekskomuniki), choć zabrania przyjmować sakramenty, to nie zakazuje przyjmować sakramentaliów (por. kan. 1332 i kan. 1331 § 1 nr 2)³⁸. Należy dodać, że *suspensa* ze swojej natury nie zabrania przyjmowania sakramentów i sakramentaliów³⁹. Trzeba jednak zauważyć, że zakaz przyjmowania sakramentaliów wszystkich lub określonych może stanowić karę ekspiacyjną.

Prawo wiernego do otrzymania błogosławieństw jest potwierdzone w dyspozycji kan. 1335: „Jeżeli cenzura zabrania sprawowania sakramentów lub sakramentaliów (...) zakaz zostaje zawieszony, ilekroć jest to konieczne do udzielenia posługi wiernym znajdującym się w niebezpieczeństwie śmierci; jeśli cenzura wiążąca mocą samego prawa nie została deklarowana, zakaz ulega ponadto zawieszeniu, ile-

---

³⁵ *Komentarz do kan. 1311-1399*, w: Codice di Diritto Canonico commentato. Testo ufficiale latino. Traduzione italiana. Fonti interpretazioni autentiche. Legislazione complementare della Conferenza Episcopale Italiana. Commento, pod red. Redazione di Quaderni di diritto ecclesiale, Milano 2001, s. 1055.

³⁶ Ekskomunika nie stwierdzona (non declarata) to ekskomunika *latae sententiae*, której zaciągnięcie nie zostało stwierdzone wyrokiem sądowym lub pozasądowym dekretem kompetentnej władzy. Jej skutki są łagodniejsze od skutków ekskomuniki wymierzonej lub stwierdzonej kanonicznie, o których jest mowa w kan. 1331 § 2.

³⁷ Zob. A. G r a t h, *Komentarz do kan. 204-367*, dz. cyt., s. 663.

³⁸ Por. J. K r u k o w s k i, *Sankcje w Kościele. Cześć ogólna*, dz. cyt., s. 169.

³⁹ Por. tamże, s. 170.

croć wierny prosi o sakrament lub sakramentalia (...); wolno zaś o to prosić z jakiegokolwiek słusznej przyczyny⁴⁰.

Odnośnie drugiej części tego kanonu („zakaz sprawowania sakramentów lub sakramentaliów ulega ponadto zawieszeniu, ilekroć wierny prosi o sakrament lub sakramentalia (...); wolno zaś o to prosić z jakiegokolwiek słusznej przyczyny”), Papieska Rada ds. Interpretacji Tekstów Prawnych wydała deklarację, w której czytamy: „Wobec faktu, że w niektórych krajach grupy wiernych, powołując się na drugą część przepisu kan. 1335 Kodeksu Prawa Kanonicznego, zwróciły się z prośbą o odprawienie Mszy św. do kapłanów, którzy usiłowali zawrzeć małżeństwo, do Papieskiej Rady skierowano zapytanie, czy wolno wiernemu lub grupie wiernych prosić dla słusznej przyczyny o sprawowanie sakramentów lub sakramentaliów duchownego, który usiłował zawrzeć małżeństwo i tym samym podlega suspensie wiążącej mocą samego prawa (por. kan. 1394, § 1 KPK), która jednak nie została deklarowana. Papieska Rada po starannym i wnikliwym rozważeniu tej sprawy oświadcza, że takie działanie jest ze wszechmiar nieuprawnione. (...) Prawo wiernych do dóbr duchowych Kościoła (por. kan. 213 KPK i kan. 16 KKKW) nie może być pojmowane w sposób, który usprawiedliwiałby takie żądania, ponieważ te prawa powinny być wykonywane w granicach i w poszanowaniu norm kanonicznych⁴¹.”

Przywołany przepis kan. 1335 łagodzi surowe skutki cenzury (ekskomuniki – zob. kan. 1331 § 1 nr 2; interdyktu – zob. kan. 1332 i ewentualnie suspensy – zob. kan. 1333 § 1 nr 1⁴²) na korzyść wiernego

⁴⁰ Por. kan. 1338 § 3 łącznie z kan. 1336 § 1 nr 3.

⁴¹ Pontificium Consilium de Legum Textibus Interpretandis, *Declaratio De recta interpretatione can. 1335, secundae partis, C.I.C.* (15 maja 1997 r.), *Acta Apostolicae Sedis* 90 (1998) 63-64, tekst polski: *Kielecki Przegląd Diecezjalny* 73 (1997) nr 4, s. 320-321; także „Co tyczy się duchownych, którzy zostali wydaleny ze stanu duchownego zgodnie z kan. 290 KPK i kan. 394 KKKW i zawarli związek małżeński w następstwie dyspensy od celibatu udzielonej przez Ojca Świętego lub go nie zawarli, to – jak powszechnie wiadomo – obowiązuje ich zakaz wykonywania władzy święceń (por. kan. 292 KPK i kan. 395 KKKW). Dlatego żaden wierny nie ma prawa prosić ich o udzielenie sakramentu, choć pozostaje zawsze w mocy wyjątek dotyczący udzielenia sakramentu pokuty w niebezpieczeństwie śmierci” (tamże). Należy dodać, że wierni mogą wymienionych duchownych prosić tylko o sakrament pokuty w niebezpieczeństwie śmierci (por. kan. 976 KPK i kan. 725 KKKW).

⁴² Zob. M. Mosconi, *Komentarz do kan. 1311-1399*, w: *Codice di Diritto Canonico commentato*, dz. cyt., s. 1057-1058.

znajdującego się w sytuacji szczególnej. Złagodzenie to jest uzależnione od rodzaju cenzury.

Jeśli cenzura została wymierzona lub cenzura *latae sententiae* została stwierdzona kanonicznie, zakaz sprawowania sakramentów lub sakramentaliów jest zawieszony w odniesieniu do wiernych znajdujących się w niebezpieczeństwie śmierci.

Jeśli cenzura *latae sententiae* nie jest stwierdzona kanonicznie, zakaz sprawowania sakramentów i sakramentaliów ulega zawieszeniu w odniesieniu nie tylko do wiernych znajdujących się w niebezpieczeństwie śmierci, lecz także do tych, którzy na podstawie słusznej przyczyny proszą o sakramenty lub sakramentalia⁴³. Jednak duchowny, który usiłował zawrzeć małżeństwo i tym samym podlega suspensie wiążącej mocą samego prawa (por. kan. 1394, § 1 KPK), która nie została deklarowana, nie ma prawa udzielać sakramentaliów tym, którzy proszą, jak również wierni nie są uprawnieni prosić wspomnianego duchownego o sakramentalia.

Wypada zauważyć, iż zawieszenie zakazów wynikających z cenzur i z zastosowania się do zakazów z kan. 1336 § 1 nr 3⁴⁴ sprawia, że duchowny (z wyjątkiem tego, który usiłował zawrzeć małżeństwo lub został wydalony ze stanu duchownego), mimo pozostawania w cenzurze, lub mający karę ekspiacyjną w formie zakazu ważnie i godziwie udziela sakramentów i sakramentaliów. Jest to przejawem nie tylko humanitaryzmu prawa, lecz także obawy Kościoła, aby wierni przez czyjś przestępstwo nie byli pozbawieni koniecznych łask i potrzebnych posług duchowych⁴⁵.

Chociaż pod rządami aktualnego Kodeksu cenzury (ekskomunika i interdykt) nie zabraniają przyjmowania sakramentaliów, to jak wyżej nadmieniono zakaz przyjmowania sakramentaliów – wszystkich lub niektórych – może stanowić karę ekspiacyjną. Jednak „Jeśli kara

---

⁴³ Nawet jeżeli wierny byłby świadomy, że szafarz sakramentaliów zaciągnął karę.

⁴⁴ „Kary ekspiacyjne, które mogą obowiązywać przestępcę albo na stałe, albo na czas określony lub nieokreślony, oprócz innych, ustanowionych ewentualnie ustawą, są następujące: zakaz korzystania z tego, co wyliczono w n. 2, lub zakaz korzystania z tego w określonym miejscu lub poza określonym miejscem; tego rodzaju zakazy nigdy nie powodują nieważności” (chodzi o pozbawienie władzy, urzędu, zadania, prawa, przywileju, uprawnienia, łaski, tytułu, odznaczenia, nawet czysto honorowego).

⁴⁵ Por. T. P a w l u k, *Prawo kanoniczne według Kodeksu Jana Pawła II. Dobra doczesne*, dz. cyt., s. 96.

zabrania przyjmowania sakramentów lub sakramentaliów, zakaz ulega zawieszeniu, jak długo winny znajduje się w niebezpieczeństwie śmierci” (kan. 1352 § 1)⁴⁶. Trzeba zauważyć, że w niebezpieczeństwie śmierci zakaz ulega tylko zawieszeniu. Odżyje on, jeśli niebezpieczeństwo śmierci oddali się (np. na skutek wyzdrowienia). Kościół bowiem nie chce nikogo, kto jest narażony na utratę życia, pozbawić możliwości dostępu do dóbr duchowych i źródeł łask oraz swego wstawiennictwa⁴⁷.

Nie są pozbawieni prawa do przyjmowania błogosławieństw, także ci, którzy sprzeniewierzyli się teologii Kościoła odnośnie Eucharystii i nie mogą wskutek tego przyjmować Komunii św.⁴⁸. B. Lean przykładowo wylicza kategorie takich osób: uwikłani w nieregularne związki małżeńskie, notorycznie, ciężko naruszający sprawiedliwość publiczną lub prywatną, jawnie naruszający piąte przykazanie⁴⁹. Można dodać, jeszcze dwie inne grupy publicznych grzeszników, upoczywie trwających w jawnym grzechu ciężkim: świadomie i dobrowolnie wyznający komunizm oraz członkowie stowarzyszeń masońskich⁵⁰.

Gdy idzie o uwikłanych w nieregularne związki małżeńskie to trzeba powiedzieć, że są to następujące osoby: rozwiedzeni i ponownie złączeni nowym związkiem, małżeństwa na próbę, tzw. wolne związki bez żadnej uznanej publicznej więzi instytucjonalnej, tak cywilnej, jak religijnej, katolicy złączeni tylko kontraktem cywilnym⁵¹. Jan Paweł II przypomina, że wymienionych osób nie można dopuszczać do Komunii św.⁵²

⁴⁶ Por. M. P o m p e d d a, *Commento al Codice*, dz. cyt., s. 690.

⁴⁷ Por. T. P a w ł u k, *Prawo kanoniczne według Kodeksu Jana Pawła II. Dobra doczesne*, dz. cyt., s. 108; M. M o s c o n i, *Komentarz do kan. 1311-1399*, w: *Codice di Diritto Canonico commentato*, dz. cyt., s. 1071.

⁴⁸ W tej kwestii miarodajny jest kan. 915 KPK z 1983 r. „Do Komunii świętej należy dopuszczać (...) również innych osób trwających z uporem w jawnym grzechu ciężkim”.

⁴⁹ *Komentarz do kan. 1166-1204*, dz. cyt., s. 663.

⁵⁰ Zob. szerzej: M. P a s t u s z k o, *Najświętsza Eucharystia według Kodeksu Prawa Kanonicznego Jana Pawła II*, Kielce 1997, s. 153-155.

⁵¹ Por. J a n P a w e ł II, Adhortacja apostolska *Familiaris consortio* (nr 80-82; 84), (22 listopada 1981), AAS 74 (1982), s. 81-191, tekst polski: Adhortacja apostolska Ojca Świętego Jana Pawła II do biskupów, kapłanów i wiernych całego Kościoła katolickiego o zadaniach rodziny chrześcijańskiej w świecie współczesnym, Częstochowa 1988 (odtąd: FC).

⁵² Por. tamże, nr 82, 84.

Należy podkreślić, że przedstawione wyżej kategorie osób, których nie można dopuszczać do Komunii św. należy traktować jako przykłady. Norma bowiem jest taka, że wszyscy publiczni grzesznicy, którzy trwają w grzechu ciężkim, nie mogą być dopuszczani do Komunii św.⁵³. Osoby te jednak nie są pozbawione możliwości otrzymania błogosławieństw, jeśli nie ma zakazu Kościoła (por. kan. 1170)⁵⁴. Jednakże szafarze benedykcji przy udzielaniu wymienionym kategoriom wiernych błogosławieństw muszą kierować się ostrożnością i duszpasterską roztropnością, co zagwarantuje, że skandal i zdziwienie zostaną uniknięte. Szczególną roztropność trzeba zachować w udzielaniu błogosławieństw rozwiedzionym, którzy zawarli nowy związek. Jan Paweł II przypomina: „Podobnie szacunek należny sakramentowi małżeństwa, samym małżonkom i ich krewnym, a także wspólnocie wiernych, zabrania każdemu duszpasterzowi, z jakiegokolwiek motywu lub dla jakiegokolwiek racji, także duszpasterskiej, dokonania na rzecz rozwiedzionych, zawierających nowe małżeństwo, jakiegokolwiek aktu kościelnego czy jakiejś ceremonii. Sprawiałoby to bowiem wrażenie obrzędu nowego, ważnego sakramentalnie ślubu i w konsekwencji mogłoby wprowadzać w błąd co do nierozzerwalności ważnie zawartego małżeństwa”⁵⁵. Żaden przeto duszpasterz nie może rozwiedzionym, w czasie zawierania nowego małżeństwa (cywilnego) udzielić jakichkolwiek błogosławieństw. Przy udzielaniu benedykcji rozwiedzionym, którzy trwają już w ponownym, niesakramentalnym związku małżeńskim, również należy zachować daleko idącą roztropność i ostrożność, aby uniknąć wywołania zdziwienia, jakoby Kościół w jakiś sposób akceptował takie związki.

---

⁵³ Por. M. P a s t u s z k o, *Najświętsza Eucharystia*, dz. cyt., s. 155.

⁵⁴ Katechizm Kościoła Katolickiego w nr 1651 przypomina: „W stosunku do chrześcijan, którzy żyją w związku cywilnym, a którzy często zachowują wiarę i pragną po chrześcijańsku wychować dzieci, kapłani i cała wspólnota powinni okazywać dużą troskę, by nie czuli się oni jakby odłączeni od Kościoła, w którego życiu mogą i powinni uczestniczyć jako osoby ochrzczone:

Niech będą zachęceni do słuchania słowa Bożego, do uczęszczania na Mszę świętą, do wytrwania w modlitwie, do pomnażania dzieł miłości oraz inicjatyw wspólnoty na rzecz sprawiedliwości, do wychowywania dzieci w wierze chrześcijańskiej; do pielęgnowania ducha i czynów pokutnych, ażeby w ten sposób z dnia na dzień wyprasali sobie u Boga łaskę”.

⁵⁵ FC nr 84.

Zakończenie

Regulacja prawna kwestii podmiotu błogosławieństw zainspirowana przez Sobór Watykański II i kanonicznie sprecyzowana w obowiązującym KPK stanowi jeden z przejawów troski Kościoła o człowieka będącego w drodze do celu ostatecznego – nieba. Benedykcje jako sakramentalia to święte znaki, które na podobieństwo sakramentów wskazują przede wszystkim na duchowe dobra osiągnane dzięki wstawiennictwu Kościoła. Przygotowują one ludzi do przyjęcia właściwego skutku sakramentów i uświęcają różne okoliczności życia. Stąd Kościół nieustannie zabiega o to, by sprawowanie błogosławieństw przyczyniało się do chwały i uwielbienia Boga oraz do duchowego wzrostu Ludu Bożego. Pragnie przez to umożliwić przyjmującym dostęp do źródeł łask oraz swojego wstawiennictwa.

Wyeksplikowane w niniejszym przedłożeniu obowiązujące prawo winno pełnić rolę „*ius salutis*” nie tylko dla katolików, katechumenów, podlegającym sankcjom kościelnym oraz innym pozostającym w konflikcie z prawem kanonicznym, ale nawet nieochrzczonych.

Das Subjekt der Segen. Der Versuch der Auslegung verpflichtender Vorschriften

Der Artikel „Das Subjekt der Segen“ ist Versuch der Auslegung verpflichtender Vorschriften über diesen Gegenstand.

Man zeigte verschiedene Kategorien der Personen, die das Anrecht oder die Möglichkeit des Empfängers der Segen haben: die Katholiken, die Katechumene, die Nichtkatholiken und unterliegend die Kirchensanktionen und die im Konflikt mit dem kanonischen Recht bleiben.

Die Kirche begehrt den erwähnten Personen die Annahme der Segnungen und denselben Zugang zu den Quellen den Gnaden und ihrer Verwendung zu ermöglichen.